

Budova č.p. 476, par.č. 7268, ulice Velehradská, k.ú Kroměříž

Specifikace památkové hodnoty objektu

1. Identifikace objektu:

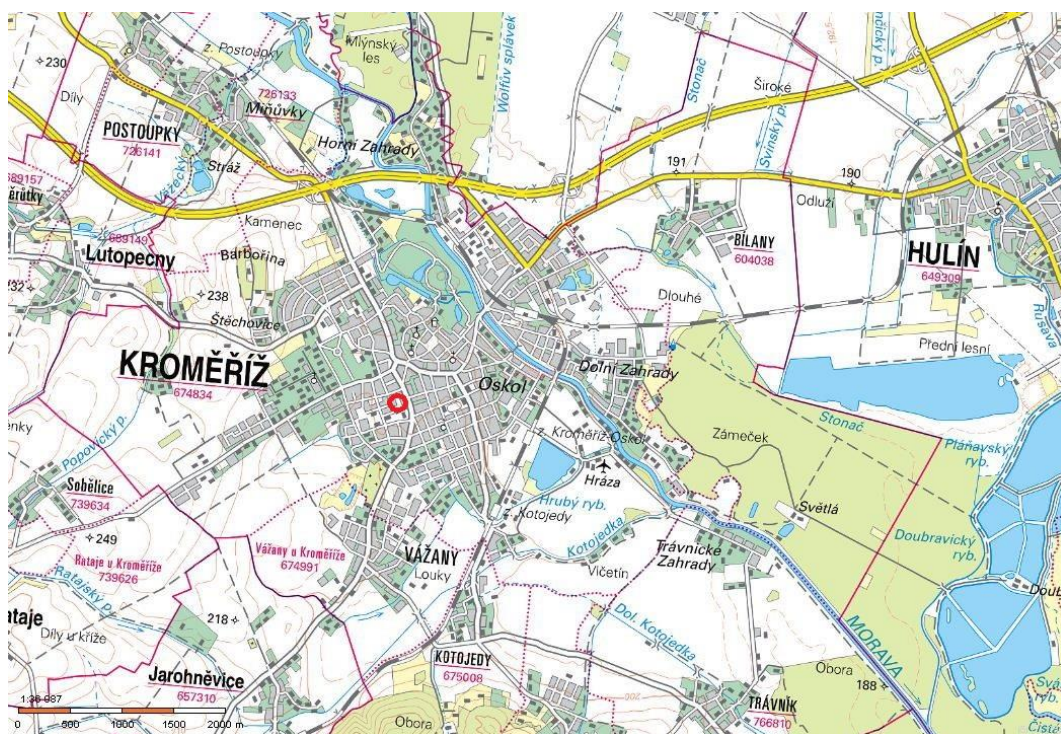
Č. pop: 476

Parcelní číslo: st. 7268

Obec: Kroměříž [588296]

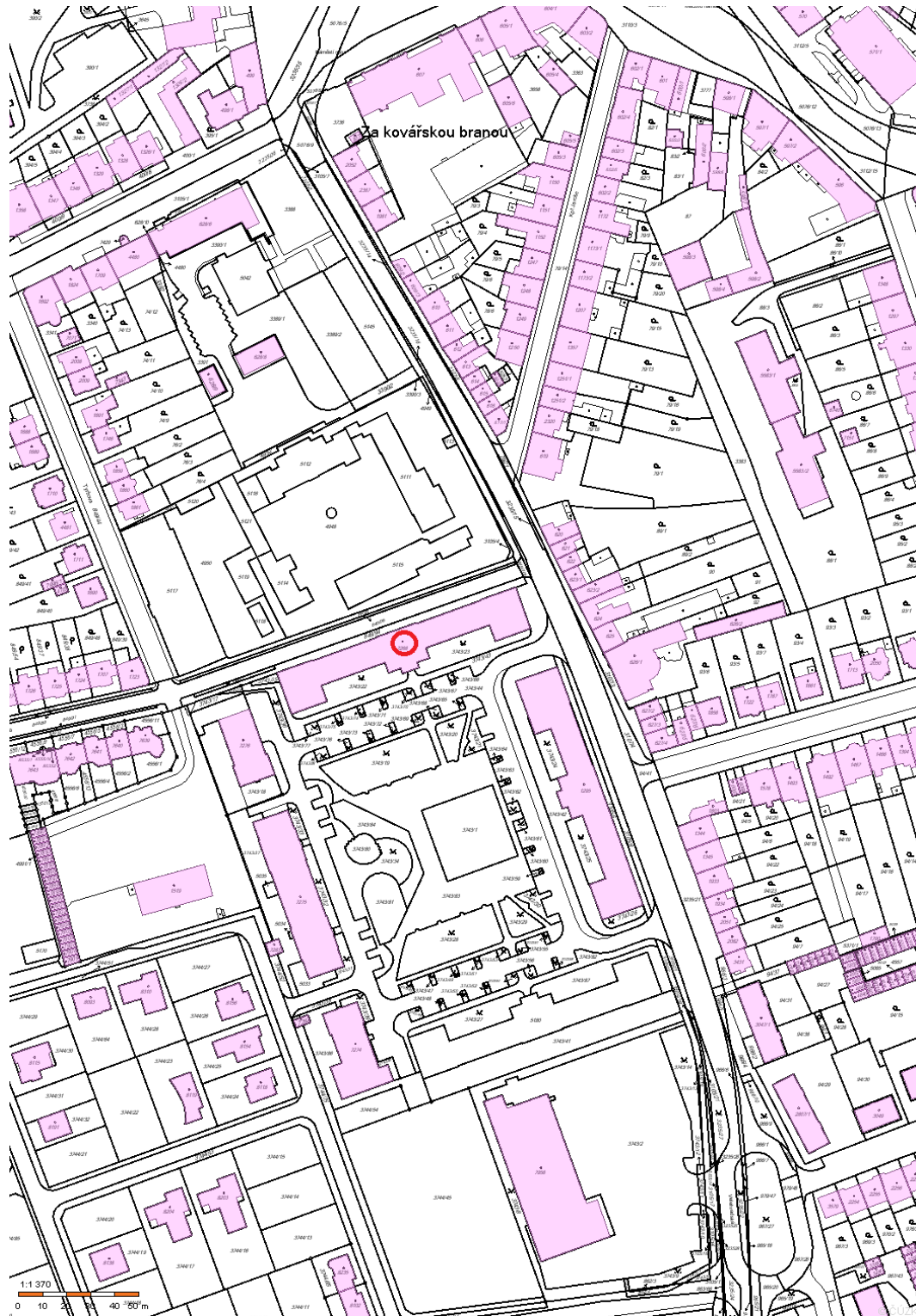
Kat. území: Kroměříž [674834]

Výměra [m²]: 1486

Obr. 1: Identifikace objektu na území města, Zdroj: <http://www.katastralni-mapy.com/mapa-kromeriz-5007>

Budova je součástí areálu více objektů, situovaných do pravidelného pravoúhlého tvaru vymezující volný prostor nádvoří. Dnes je areál otevřen a narušen odstraněním jednoho z objektů.

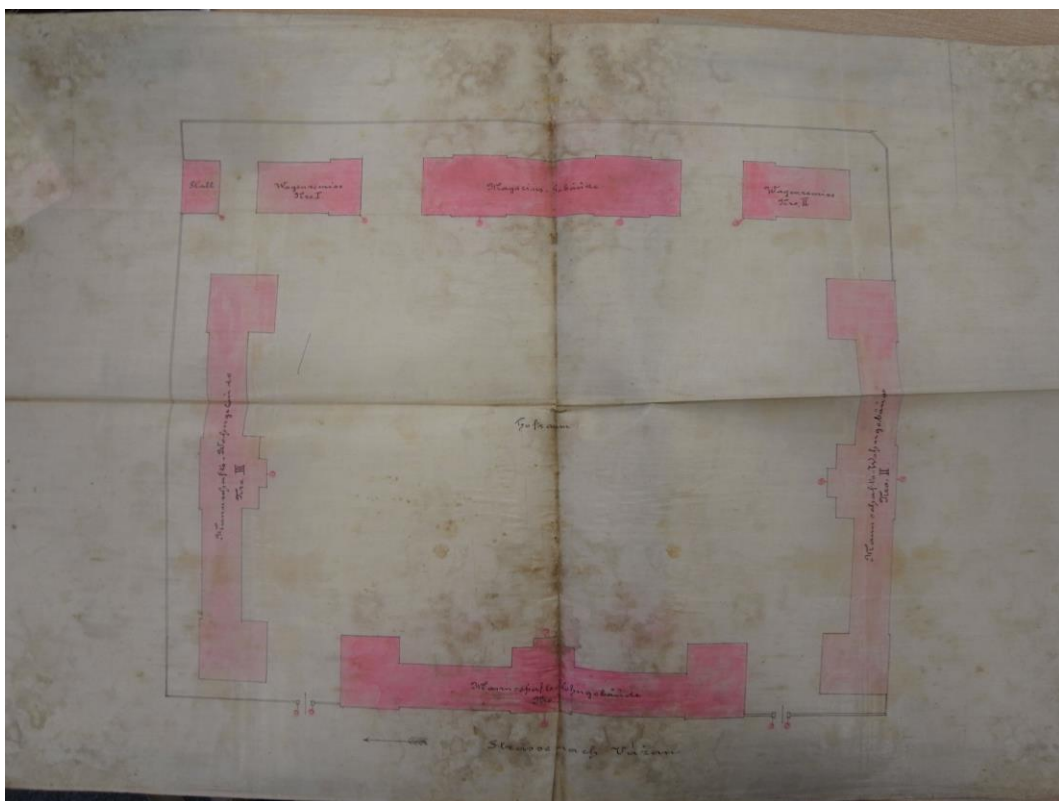
Obr. 2: Katastrální mapa, výřez, Zdroj: <http://www.katastralni-mapy.com>

Podle tohoto plánu bylo v dané lokalitě umístěno několik samostatných funkčních celků a to:

1.Č. 39 kasárna 25. pluku, 3. p.pl Jana Žižky (1898-1915) obr. 06,07

Obr. 5: Nádvoří areálu, archiv NPÚ UOP v Kroměříži, 2012

Obr. 06: Schéma stavebního plánu areálu, SOKA Kroměříž, nedatováno asi 1898

Hlavní součet

1	Budova pro množství I	120794 84
2	„ „ „ II	117611 -
3	„ „ „ III	115516 41
4	Ložnice I	18514 69
5	„ „ II	18569 41
6	Konjurny	4444 43
7	Skladisko	52143 71
8	Obrábění, dlažba, stěrkování, kanalizace, sluchně, smetiště a rampa na hřbitov	31894 91
9	Trachána	2855 17
<u>Společně</u>		<u>482894 57</u>

V Kroměříži dne 31. prosince 1898

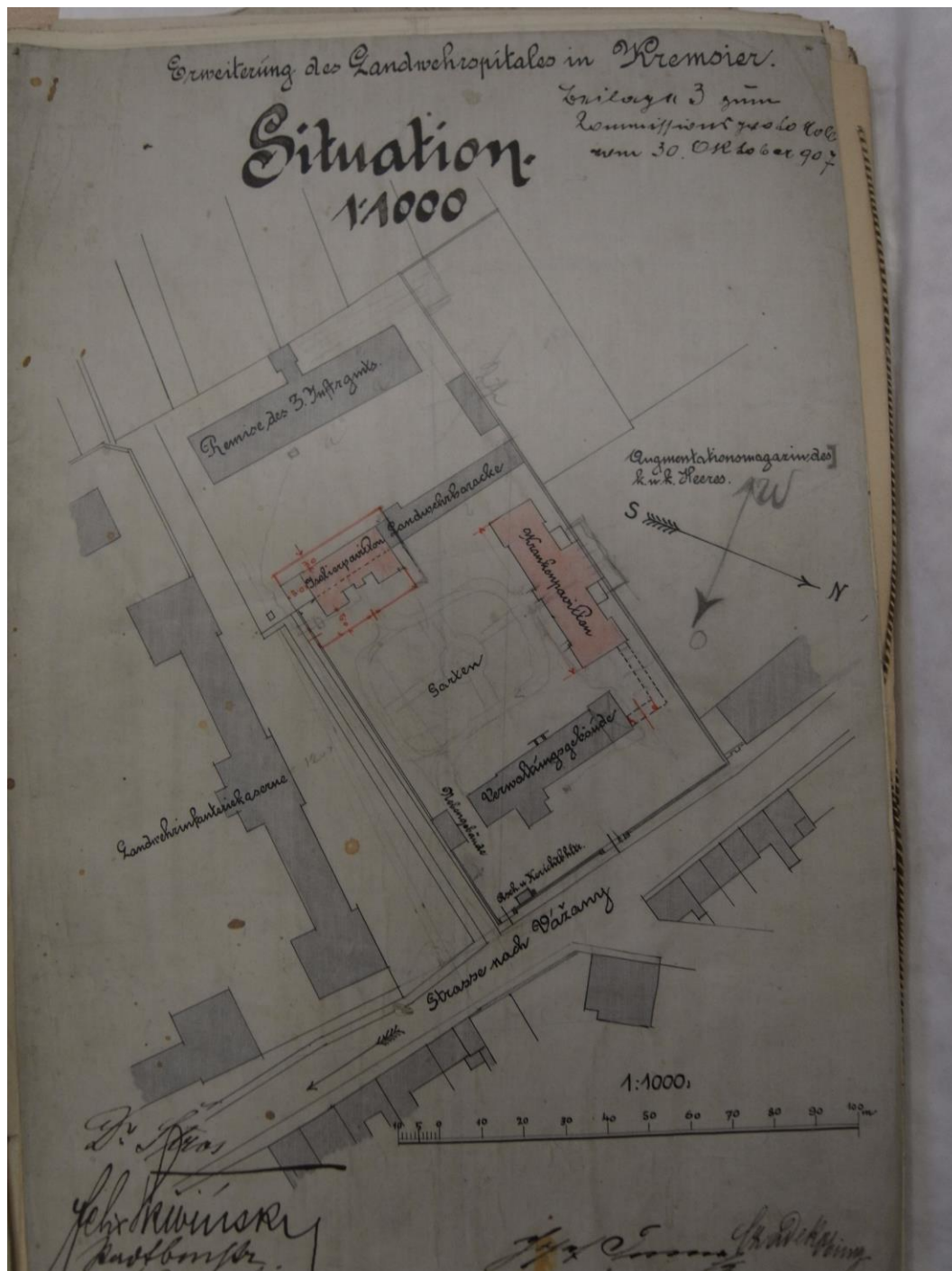
H. Jitka
m. j.

Obr. 07: Rozpočet na výstavbu areálu, SOkA Kroměříž, 31. prosinec 1898

2.Č. 40 kasárna ženijního pluku a nové vojenské baráky (1890-1915)

3.Č. 41 staré vojenské baráky (1890-1899)

4.Č. 42 vojenská nemocnice (1890-1899)

Obr. 08: plán výstavby v areálu vojenské nemocnice, SOKA Kroměříž, 1907

5. Č.43 vojenská zásobárna zahrnovala nejstarší ještě barokní stavby z poloviny 18.století. Jednalo se o ryze technické objekty pro skladové účely. Oba byla odstraněny bez náhrady.

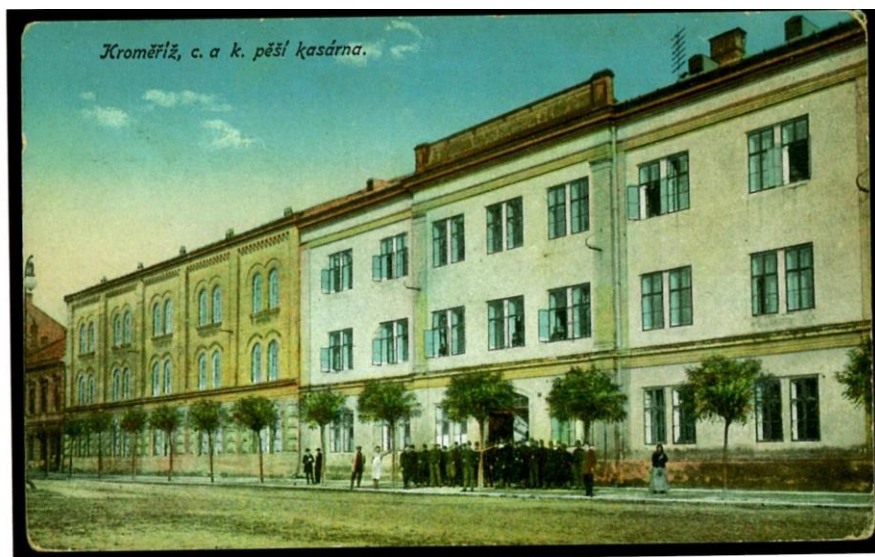
Obr. 09: budova vojenského skladu polovina 18. století, foto nedatováno, archiv NPÚ UOP v Kroměříži.

Č.44 kasárna československé doplňovací a brigádní velitelství (čp.517 na náměstí Míru) (1857) československé doplňovací a brigádní velitelství, Kasárna 3. pěšího pluku arcivévodky Karla. Objekt zmiňuje Pavel Zatloukala v kapitole Kroměřížská architektura 1791-1918, str. 240 v knize *Kroměříž historické město a jeho památky*. Objekt se svou koncepcí vymykal zdejším zvyklostem a dominoval celému okolí. Byl součástí politiky upevnění říšské branné moci. Vedle modernizace pevností se rozvinula rozsáhlá výstavba kasárenských areálů i dalších vojenských areálů (Zatloukal). Byly zde opuštěny klasicistní tradice ve prospěch moderního architektonického pojetí. Vzorem se měl stát komplex vídeňského Arsenálu (1849-1856)

Obr.10: Budova č.p. 517, bývalá kasárna, , foto 10.2015, archiv NPÚ UOP v Kroměříži.

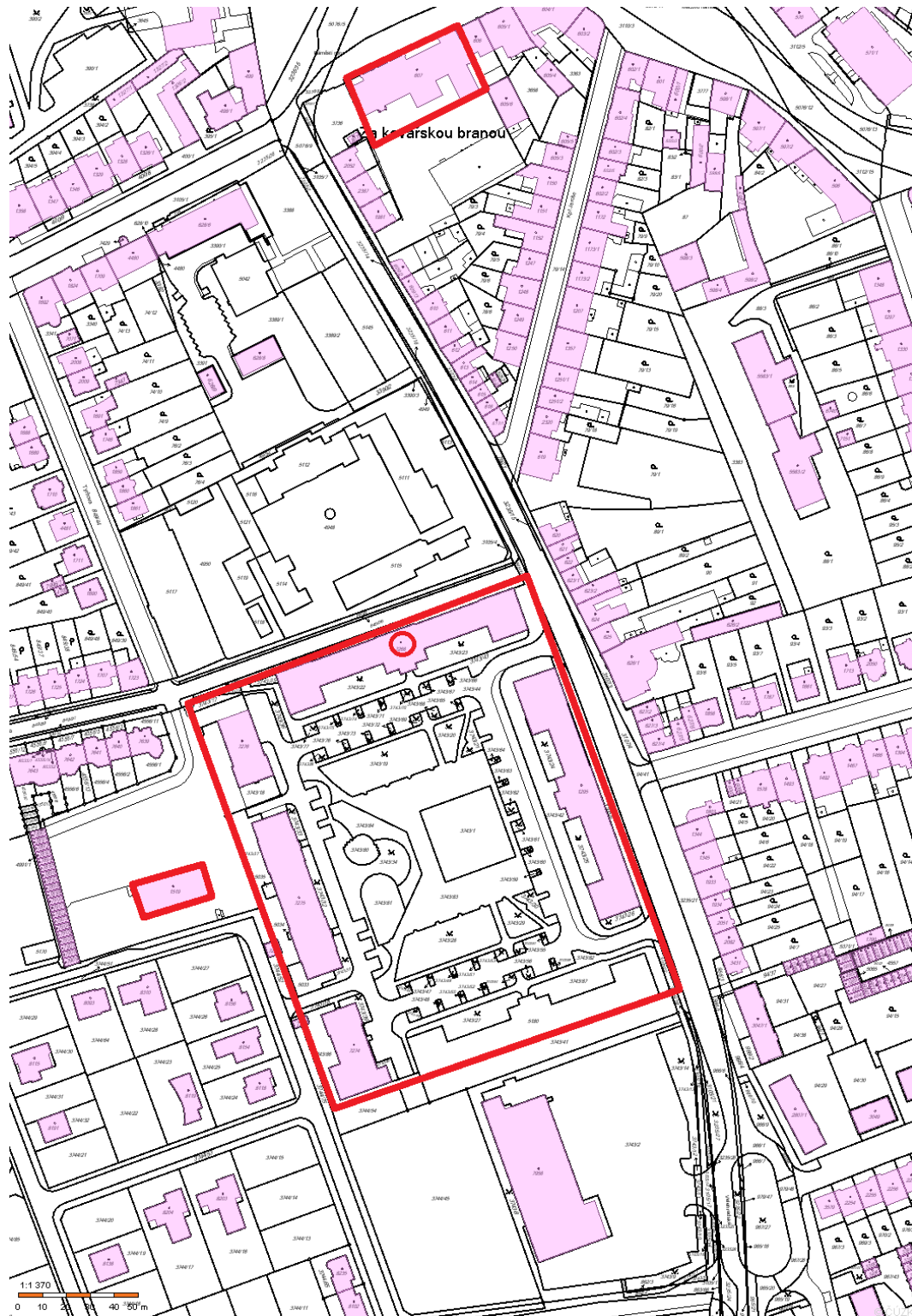
6.Č.49 kasárna pěšího pluku

290. Vydavatel neuveden, prošlá poštou 1914, kolorovaný knihtisk, sbírka Františka Ščepko.

Obr.11: Kasárna pěšího pluku, Suchomel,D.: *Místopisné pohlednice města Kroměříže*, Kroměříž 2013, str.217 .

Z uvedeného rozsáhlého celku vojenských objektů se v současné době dochovaly jen tři. Z hlediska architektonického nejvýznamnější objekt z roku 1857 na náměstí Míru a torzo areálu kasáren Jana Žižky, jehož součástí je i tato budova č.p. 476 a bývalá kasárna pěšího pluku na náměstí Míru (mimo zákres).

Obr. 12: zakreslení dochovaných historických staveb bývalého vojenského areálu

4. Památková hodnota objektu

Obr. 13: Budova č.p. 476, pohled na uliční průčelí archiv NPÚ UOP v Kroměříži

Obr. 14: Budova č.p. 476, pohled na dvorní fasádu, 2015, archiv NPÚ UOP v Kroměříži

Pokud hledáme kulturně historickou a památkovou hodnou domu č.p. 476, nelze posuzovat tento objekt izolovaně bez historických, společenských ani prostorových respektive urbanistických souvislostí s historickým vývojem města. Jedná se o stavbu, která na první pohled v našem kulturním prostředí působí běžně bez výraznějších architektonických kvalit. Budova však byl součástí rozsáhlého funkčního i architektonického celku, součástí stavebního a urbanistického rozvoje města a součástí vojenské historie města. S ohledem na tyto souvislosti ji také musíme posuzovat.

Urbanistický rozbor:

Areál kasáren byl tvořen šesti objekty dispozičně vymezujícími pravidelný pravoúhlý dvůr. Dominantní, provozně a architektonicky významné objekty byly tři hmotově shodné třípodlažní budovy tj. severní, jižní a především východní křídlo. Monumentální vzhled areálu ukazuje historická pohlednice z doby krátce po dokončení areálu.

Obr. 15: Historická pohlednice areálu, nedatováno

Umístění areálu nebylo náhodné, ale respektovalo plánovaný urbanistický rozvoj města. Středové křídlo bylo svým architektonicky zvýrazněným vstupním rizalitem situováno na osu nově formované ulice S. Čecha, kde tvoří hlavní pohledovou osu při pohledu na západ.

Výstavba areálu odpovídala době urbanistického rozvoje města vně hradebního opevnění, době výstavby významných institucí a okružní třídy ulice Vejvanovského.

Architektonický rozbor:

Všechny tři budovy areálu byly hmotově i architektonicky shodné. Pouze středový objekt byl významněji řešen ve vstupní části rizalitu, doplněn pilastry s korintskými hlavicemi.

Objekt je třípodlažní podsklepený, zastřešený nízkou šikmou střechou. Do nádvoří je hmota objektu doplněna středovým a krajními rizality. Uliční průčelí je zdůrazněno středovým vstupním poměrně plytkým rizalitem, zakončeném ve střešní rovině segmentovým štítem a kamenný znak města doplněný štukovými rostlinnými dekory. Fasáda objektu je členěna v přízemí průběžnou bosáží,

v patrech je omítka hladká v nároží zdůrazněna nárožním kvádrováním. Meziokenní pás nad patrovou římsou, omítkové šambrány s nadokenními římsami trojúhelníkové a segmentové v druhém podlaží a jednoduché profilované okenní šambrány v posledním třetím podlaží. Zachovala si řadu původních detailů z doby výstavby např. členění fasády, vstupní dveře, kamenný znak a štuková výzdoba štítu.

Stavba je řešena v historizujícím slohovém neorenesančním tvarosloví. Racionální, přísná a strohá architektura odpovídala principům vojenského stavitelství a prezentovala funkční určení objektů. Byla tak v kontrastu se zdobností a dekorativismem jiných historizujících objektů např. školních a administrativních budov nebo kulturních institucí a činžovních domů.

Obr. 16: Budova č.p. 476, pohled na fasádu, 2015, archiv NPÚ UOP v Kroměříži

Obr. 17: Budova č.p. 476, detail erbu v tympanonu, 2015, archiv NPÚ UOP v Kroměříži

Obr. 18: Budova č.p. 476, původní vstupní dveře, 2015, archiv NPÚ UOP v Kroměříži

Analogie z jiných regionů

Obr. 19: Historická pohlednice, Kasárna Františka Josefa České Budějovice

Obr. 20: Historická pohlednice, Kasárna, Josefa Liberec

5. Soudobé objekty historizující architektury

Výstavba areálu kasáren probíhala současně s rozvojem a výstavbou města vně hradního okruhu. Jednalo se o stavby historizující architektury s výraznější zdobností a snahou o reprezentativní výraz a prezentaci.

Obr. 21: Vyšší německá reálka 1875-1877 (G. Meretta, Masarykovo náměstí, Klasicizující neorenesance), 2015, archiv NPÚ UOP v Kroměříži.

Obr. 22: České státní reálné gymnázium 1888-1890, Julius Tebich- Josef Karásek, 2015, archiv NPÚ UOP v Kroměříži

Obr. 23: Pedagogická škola, 2015, archiv NPÚ UOP v Kroměříži

Obr. 24: čínžovní domy na ulici Vejvanovského, 2015, archiv NPÚ UOP v Kroměříži

Obr. 25: Sokolovna, 2015, archiv NPÚ UOP v Kroměříži

Obr. 26: Nájemní dům Josefa Simona v Kollárově ulici 1897-1898 (Ladislav Mesenský), 2015, archiv NPÚ UOP v Kroměříži

6. Zhodnocení:

Památková tj. kulturně historická, společenská architektonická i urbanistická hodnota objektu je bezprostředně vázána na původní historický areál, jehož byla součástí.

Areál kasáren je hmotným autentickým dokladem bohaté vojenské historie města, která trvala od jejich počátků až do přelomu 20/21.století v různé formě a rozsahu. Kasárna pamatují dobu rakouskouherskou, první republiky i socialistické armády.

Areál je integrální součástí historické urbanistické struktury a stavebního rozvoje města v období druhé poloviny 19. a počátku 20. století. Toto období se výrazně podepsalo na současné podobě města.

Areál je také reprezentantem specifického vojenského stavitelství 19. století. I přes narušení původního celku a uzavřenosti, lze stále identifikovat původní urbanistickou dispozici a charakter areálu. Jednotlivé objekty si ve svých konstrukcích a detailech zachovává původní stavební i architektonické konstrukce a detaily.